

Лютий 2025

україномовна версія дайджесту

ЕУ в Україні

IT Tax & Law Digest

■ ■ ■
The better the question. The better the answer.
The better the world works.

EY

Shape the future
with confidence

Corporate law

Корпоративний сектор

- 3 Повідомлення про можливу недостовірність інформації про бенефіціарів та структуру власності
- 5 Зміни валютного регулювання

Finance

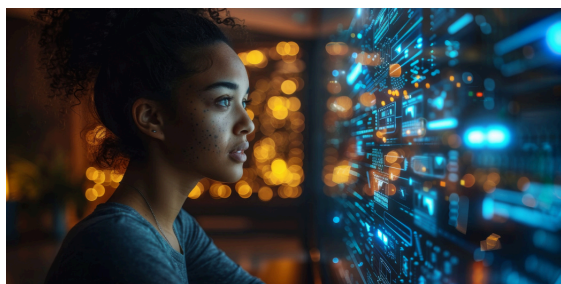
Фінанси

- 7 Сплата ПДВ до бюджетів країн ЄС суб'єктами електронної комерції
- 8 Положення про перевірки суб'єктів ринку небанківських фінансових послуг

Defense / Miltech

Оборонні закупівлі і бронювання працівників

- 9 Уряд дозволив не розкривати дані про оборонні закупівлі та постачальників
- 10 Зміни в порядку бронювання працівників та отримання статусу критичної важливості підприємствами
- 11 Міністерство цифрової трансформації оновило критерії для бронювання працівників підвідомчих підприємств

AI

Штучний інтелект

- 13 В Україні вперше зареєстрували авторське право на твори із зображеннями, згенерованими AI
- 14 Регулювання AI в ЄС: до чого варто підготуватися українському бізнесу?

IP

Інтелектуальна власність

- 16 Оновлено правила реєстрації винаходів та корисних моделей

Tax

Оподаткування

- 17 Зміни в сфері оподаткування доходів фізичних осіб
- 19 Перший обмін інформацією про фінансові рахунки за стандартом CRS
- 20 Деякі операції резидентів Дія Сіті звільнено від "податку на виведений капітал"
- 20 Змінено податкові строки за операціями з нерезидентами
- 21 Оприлюднено план-графік податкових перевірок на 2025 рік
- 21 Зміни щодо платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства

Corporate law

Корпоративний сектор

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО МОЖЛИВУ НЕДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ПРО БЕНЕФІЦІАРІВ ТА СТРУКТУРУ ВЛАСНОСТІ

1 вересня 2024 року набрав чинності порядок повідомлення Міністерства юстиції України (як держателя Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, далі - **ЄДР**) про виявлення розбіжностей між відомостями про кінцевих бенефіціарних власників (далі - **КБВ**) та/або структуру власності юридичної особи. Порядок затверджений наказом Міністерства юстиції України від № 2542/5 12 липня 2023 року (далі - **Порядок**).

Суб'єкти первинного фінансового моніторингу (далі - **СПФМ**) мають керуватись Порядком для повідомлення Міністерства юстиції про виявлення розбіжностей між інформацією про КБВ та/або структуру власності юридичної особи, встановленою під час перевірки, та інформацією, що зазначена в ЄДР (далі - **Повідомлення**).

■ **Перелік СПФМ наведений у частині 2 статті 6 Закону України № 361-IX від 6 грудня 2019 року та включає серед іншого:**

- операторів платіжних систем;
- філії та представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, що надають фінансові послуги на території України;
- постачальників послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів;
- інших юридичних осіб, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги;
- суб'єктів господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування; адвокатів;
- суб'єктів господарювання, що надають юридичні послуги, тощо.

■ **Після отримання Повідомлення від СПФМ:**

- 1** Міністерство юстиції перенаправляє інформацію державному реєстратору, при цьому дані про СПФМ, що надіслав таке Повідомлення, знеособлюються.
- 2** Державний реєстратор має внести протягом трьох робочих днів до ЄДР відмітку про можливу недостовірність інформації про КБВ та/або структуру власності юридичної особи.
- 3** Державний реєстратор також направляє юридичній особі вимогу про надання письмових пояснень стосовно виявлених розбіжностей.
- 4** Протягом 10 робочих днів з дня отримання пояснення юридичної особи державний реєстратор здійснює перевірку наданої інформації. З цією метою державний реєстратор має право вимагати від фізичних та юридичних осіб надання інформації, необхідної для встановлення КБВ, надання копій документів, доступ до приміщень юридичної особи, здійснювати огляд речей та документів за місцезнаходженням юридичних осіб.

Якщо за результатами перевірки встановлено актуальність даних про КБВ та структуру власності, державний реєстратор **протягом п'яти робочих днів з дня закінчення перевірки виключає внесену відмітку з ЄДР про можливу недостовірність інформації**.

Повідомлення про можливу недостовірність інформації про бенефіціарів та структуру власності

У разі ж неотримання пояснень від юридичної особи протягом 30 робочих днів з дня направлення такої вимоги або у разі встановлення неактуальності інформації про КБВ та/або структуру власності юридичної особи, Міністерство юстиції надає вказівку державному реєстратору виключити з ЄДР інформацію про КБВ юридичної особи, про що повідомляє юридичну особу та СПФМ.

Внесення до ЄДР відмітки про можливу недостовірність інформації щодо КБВ чи структури власності, а також підтвердження такої недостовірності та повідомлення про це СПФМ можуть негативно вплинути на репутацію юридичної особи. Це може стати перешкодою для подальшої співпраці з фінансовими установами та контрагентами.

Нагадуємо, що відповідно до Закону України № 361-IX від 6 грудня 2019 року юридичні особи зобов'язані підтримувати відомості про КБВ та структуру власності в актуальному стані та повідомляти державного реєстратора про зміни протягом 30 робочих днів з дня їх виникнення. Крім того, стаття 35 Закону України № 755-IV від 15 травня 2003 року встановлює відповідальність за порушення цих вимог.

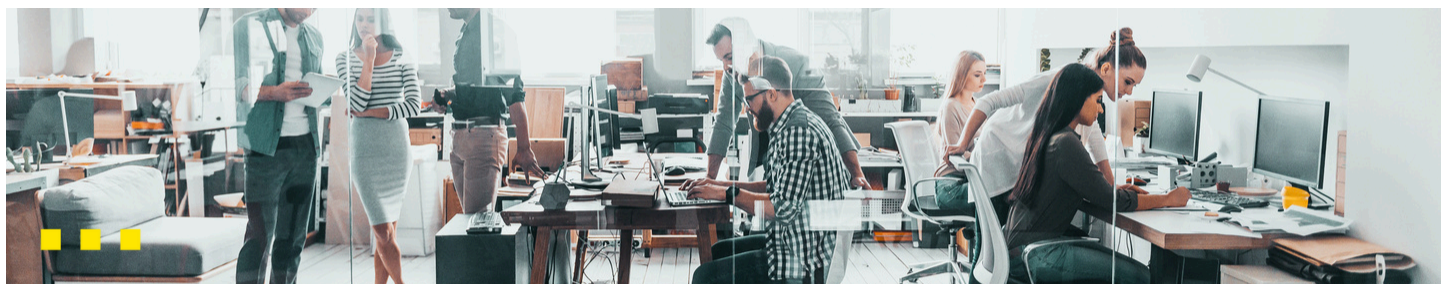
Неподання або несвоєчасне подання державному реєстратору інформації про КБВ та структуру власності може призвести до накладення штрафу в розмірі від однієї тисячі до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 17 000 грн до 340 000 грн). Під час визначення розміру штрафу за порушення враховуються характер порушення, передумови і причини порушення, кількість порушень, ступінь вини тощо.

Притягнення особи до відповідальності не звільняє її від обов'язку подання до ЄДР достовірної інформації про КБВ юридичної особи або про його відсутність та структуру власності.

Тому, у разі змін в інформації про КБВ чи структуру власності юридичної особи, рекомендуємо своєчасно оновлювати ці дані в ЄДР.

Водночас, згідно зі Законом України № 2115-IX від 3 березня 2022 року, **у період дії воєнного стану та протягом трьох місяців після його завершення адміністративна та/або кримінальна відповідальність за несвоєчасне оновлення інформації про КБВ не застосовується.** Це означає, що штрафи за несвоєчасне оновлення цих відомостей у зазначений період не накладатимуться.

ЗМІНИ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Національний банк України (далі - **НБУ**) Постановою № 108 від 6 вересня 2024 року, Постановою № 136 від 19 листопада 2024 року та Постановою № 155 від 20 грудня 2024 року вніс зміни до Постанови №18 від 24 лютого 2022 року.

Зокрема **Постановою №108 та Постановою №155 розширено можливості переказу іноземної валюти за кордон** з метою виплати юридичною особою-резидентом дивідендів за корпоративними правами/акціями на користь нерезидентів у сумі, що не перевищує:

- ▶ **зобов'язання нерезидента** з виплати відсоткових платежів за Єврооблігаціями (Постанова №108);
- ▶ **зобов'язання нерезидента** з виплати відсоткових платежів за Єврооблігаціями за вирахуванням процентів за кредитом (Постанова №155).

Зміни стосуються:

- ▶ **Юридичних осіб-резидентів**, які здійснюють виплату дивідендів нерезидентам (далі - **Резидент**).
- ▶ **Юридичних осіб-нерезидентів**, які:
 - **отримують дивіденди** від резидентів (далі - **Нерезидент 1**);
 - **випускають Єврооблігації** (далі - **Нерезидент 2**), за зобов'язаннями яких Резидент виступає гарантом або поручителем;
 - **випускають Єврооблігації** (далі - **Нерезидент 3**), та використовують залучені кошти для надання кредиту (позики) Резиденту.

При цьому, Нерезидент 1 та Нерезидент 2 повинні бути пов'язаними між собою, тобто діяти в межах однієї бізнес-групи. При цьому, Нерезидент 1 та Нерезидент 2 можуть бути однією і тією самою особою.

■ Останні зміни дозволяють Резидентам переказувати іноземну валюту за кордон у формі дивідендів на користь Нерезидента 1 у разі дотримання, серед іншого, таких умов:

▶ **Сукупний обсяг усіх операцій з переказу іноземної валюти** з метою виплати Резидентом дивідендів Нерезиденту 1 **не може перевищувати:**

- **загальну суму відсоткових платежів за Єврооблігаціями**, фактично виплачених Нерезидентом 2 власникам Єврооблігацій у період з 24 лютого 2022 року до 9 липня 2024 року (включно) (пп. 46-2 п. 14 Постанови НБУ № 18 від 24 лютого 2022 року); та/або
- **загальну суму, яка була фактично виплачена власникам Єврооблігацій** у період з 24 лютого 2022 року до 30 квітня 2024 року (включно), та за вирахуванням сум переказів іноземної валюти з метою сплати процентних платежів за кредитом на користь Нерезидента 3 (пп. 46-3 п. 14 Постанови НБУ № 18);

▶ **Валютна операція здійснюється за рахунок власних коштів** в іноземній валюті Резидента (не куплених, не залучених у формі кредиту, позики від резидента);

▶ **Єврооблігації перебували в обігу** станом на 10 липня 2024 року; та

▶ Протягом останніх 12 місяців **Резидент не порушував граничні строки розрахунків** за операціями з експорту товарів.

Зміни валютного регулювання

■ Своєю чергою, зміни, внесені Постановою НБУ № 136, охоплюють низку важливих аспектів валютного регулювання, спрямованих на підтримку стабільності економіки, зокрема:

1 Розширено перелік можливостей щодо розрахунків за операціями з імпорту товарів

Раніше здійснення розрахунків за операціями з імпорту товарів (включаючи сплату штрафів, пені, відшкодування збитків у зв'язку з невиконанням зовнішньоекономічного договору, і т. д.) було можливим лише за умови, що поставка товарів за такими операціями відбулась після 23 лютого 2021 року.

Постанова НБУ № 136 розширила перелік виключень, включивши додаткові випадки, коли обмеження щодо дати поставки товарів (включно з поставками, здійсненими до 23 лютого 2021 року) не застосовується, а саме перекази, що здійснюються з метою виконання зобов'язань за операціями з імпорту товарів на користь:

- іноземного експортно-кредитного агентства;
- іноземної держави через уповноважену особу;
- іноземних осіб, до складу учасників яких входять іноземна держава або банк;
- інших нерезидентів за участю зазначених суб'єктів.

При цьому, **сума переказу не повинна перевищувати 10% від простроченої заборгованості за такими договорами** (станом на 1 листопада 2024 року) за один місяць.

2 Дозволено переказ валюти закордон у межах програм міжнародної технічної допомоги без прив'язки до суб'єкта фінансування таких програм

До цього здійснення транскордонних переказів валютних цінностей було дозволено для розрахунків у межах програм міжнародної технічної допомоги та прикордонного співробітництва, що фінансуються Європейським Союзом. Згідно з новими змінами, такі перекази дозволено здійснювати незалежно від країни або організації, що фінансують ці програми.

Такі зміни дозволять ефективно вирішити питання розрахунків за проектами міжнародної технічної допомоги та прикордонного співробітництва. Крім того, це може сприяти залученню більшої кількості міжнародних донорів для подальшої підтримки України.

3 Посилено валютні обмеження при переказі дивідендів закордон

До цього резидентам вже було дозволено виплачувати дивіденди в іноземній валюті за кордон в межах ліміту у розмірі не більше 1 млн. євро на місяць за умови, що:

- дивіденди нараховані за результатами діяльності за період з 1 січня 2024 року (без можливості виплати дивідендів за рахунок нерозподіленого прибутку за попередні періоди/резервного капіталу);
- виплата дивідендів здійснюється емітентом корпоративних прав/акцій безпосередньо на рахунки

іноземних інвесторів/нерезидентів за кордоном та/або через депозитарну систему України.

Постанова НБУ № 136 передбачає також додаткові умови для здійснення таких операцій:

- період діяльності емітента корпоративних прав/акцій з моменту державної реєстрації повинен становити не менше 12 місяців до дати здійснення відповідної операції;
- з моменту, коли іноземний інвестор або нерезидент набув права власності на корпоративні права або акції емітента, за якими виплачуються дивіденди, повинно пройти не менше шести місяців до дати здійснення відповідної операції.

НБУ зазначає, що результати перевірок засвідчили спроби бізнесів діяти в обхід щомісячного ліміту на репатріацію дивідендів, тому виникла необхідність встановлення додаткових критеріїв для таких операцій.

4 Заборонено придбання цінних паперів, номінованих в іноземній валюті, за рахунок кредитних коштів

Введено нові обмеження щодо придбання цінних паперів іноземної валюти. Банкам заборонено здійснювати переказ коштів клієнта, отриманих на умовах кредиту, в іноземній валюті з метою:

- придбання цінних паперів іноземної валюти;
- на рахунки центральних контрагентів (посередників між сторонами фінансової угоди).

Також, заборонено надання кредитів в іноземній валюті з метою придбання клієнтом цінних паперів іноземної валюти. Подібні обмеження спрямовані на запобігання уникненню обходу валютного законодавства.

5 Змінено вимоги до здійснення операцій з купівлі іноземної валюти

Юридична особа з метою здійснення операції з купівлі іноземної валюти зобов'язана, окрім іншого, надати банку інформацію про загальну суму коштів в іноземній валюті, що розміщені на її рахунках у банках. Раніше для визначення залишку коштів юридичної особи в іноземних валютах на її рахунках не враховувались кошти лише за тими проектами міжнародної технічної допомоги, що пройшли державну реєстрацію.

Постанова НБУ № 136 передбачає, що незалежно від того, чи пройшли проекти міжнародної технічної допомоги державну реєстрацію, кошти, які надійшли на рахунок юридичної особи та мають використовуватися відповідно до цілей, обумовлених такими проектами, не будуть враховуватись для цілей здійснення операцій з купівлі іноземної валюти.

Finance

Фінанси

СПЛАТА ПДВ ДО БЮДЖЕТІВ КРАЇН ЄС СУБ'ЄКТАМИ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Постановою Національного банку України (далі - НБУ) № 108 від 6 вересня 2024 року було внесено зміни до Постанови НБУ № 18 від 24 лютого 2022 року.

Зокрема, резидентам-суб'єктам електронної комерції, які зареєстровані як платники ПДВ в країнах ЄС, надана можливість здійснення операцій з переказу коштів в іноземній валюті з метою сплати податку на додану вартість відповідно до законодавства ЄС.

Нагадуємо, що суб'єкт електронної комерції - це суб'єкт господарювання (юридична особа чи фізична особа-підприємець), що реалізує товари, виконує роботи, надає послуги з використанням інформаційно-комунікаційних систем.

Для прикладу, це можуть бути українські продавці товарів на майданчиках електронної комерції ЄС, таких як **Amazon, Allegro, eBay** тощо, а також великі компанії, такі як **Rozetka**, які продають товари на європейському ринку, або IT-компанії, які надають послуги через такі платформи, як **Upwork** чи **Fiverr**.

Важливим в контексті валютних змін є те, що резиденти-суб'єкти електронної комерції мають бути зареєстровані в країнах ЄС як платники ПДВ. Під час експорту товарів з України до ЄС продавці мають сплатити ПДВ до бюджету країни ввезення.

Раніше валютні обмеження, запроваджені під час воєнного стану, не дозволяли здійснення подібних операцій з експорту робіт, товарів та послуг закордон через заборону на транскордонний переказ валютних цінностей з України. Це унеможлилювало сплату українськими продавцями обов'язкових експортних платежів до держав-членів ЄС.

Постанова НБУ № 108 покликана сприяти усуненню бар'єрів для представлення товарів українського бізнесу на європейських ринках та створюють умови для виходу на нові ринки. Розширення присутності українських товарів і послуг на ринках ЄС також стимулюватиме притік іноземної валюти в економіку України.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПЕРЕВІРКИ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

7 вересня 2024 року набрало чинності Положення про визнання належності послуги чи операції до фінансової / обмеженої платіжної послуги та виявлення здійснення безліцензійної діяльності на ринку небанківських фінансових послуг і платіжному ринку, затверджене Постановою Національного банку України (далі - НБУ) № 105 від 4 вересня 2024 року.

■ Нове положення поширюється на об'єкти нагляду НБУ, а саме:

Надавачів фінансових послуг

відповідно до Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії" (крім банків), які здійснюють страхування, надання коштів та банківських металів у кредит, залучення коштів та банківських металів, що підлягають поверненню, фінансовий лізинг, факторинг, надання гарантій, торгівля валютними цінностями та інші послуги.

Небанківських надавачів платіжних послуг

(крім надавачів нефінансових платіжних послуг), які забезпечують послуги із зарахування/зняття готівкових коштів, послуги відкриття, обслуговування та закриття рахунків (крім електронних гаманців), послуги з виконання платіжних операцій із власними коштами користувача з рахунку/на рахунок користувача тощо.

Надавачів обмежених платіжних послуг

відповідно до Закону України "Про платіжні послуги", таких як, надання послуг з інкасації, із зарахування інкасованих коштів на власний рахунок та подальшого їх перерахування суб'єктам господарювання тощо.

Положення поширюється також на осіб, які не є об'єктами нагляду НБУ, але можуть здійснювати безліцензійну діяльність.

Інформація про можливі порушення може надходити від третіх осіб, з відкритих джерел чи у процесі роботи НБУ. Отримані дані аналізуються, після чого НБУ має повноваження ініціювати проведення поглибленого аналізу, камеральної перевірки або рішення про віднесення діяльності із надання послуг без ліцензії та/або реєстрації.

■ НБУ за результатами перевірки має право прийняти рішення про:

- належність послуг чи операцій до фінансових послуг, визначених ч.1 ст. 4 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії";
- належність платіжних операцій до обмежених платіжних послуг, визначених ч.1 ст. 8 Закону України "Про платіжні послуги", та про заборону надання таких послуг

www.ey.com

(щодо необмеженого чи конкретного кола осіб);

- заборону об'єкту нагляду або особи, яка здійснює безліцензійну діяльність, надавати послугу, визначені як фінансові або обмежені платіжні;
- віднесення осіб, які не здійснили авторизацію діяльності з надання платіжних послуг (обмежених платіжних послуг), до таких, що здійснюють надання послуг без ліцензії та/або реєстрації.

Особа, щодо якої НБУ прийняв рішення про припинення безліцензійної діяльності, зобов'язана з дня отримання відповідного повідомлення припинити надання послуг, які віднесено до фінансових або обмежених платіжних послуг. Діяльність може бути відновлена лише після приведення її у відповідність до вимог законодавства.

■ У разі невиконання рішення НБУ таку особу може бути притягнуто до відповідальності. Механізми притягнення до відповідальності, включаючи застосування заходів впливу, визначені:

► Положенням про застосування НБУ коригувальних заходів, заходів раннього втручання, заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, затвердженим Постановою НБУ № 183 від 25 грудня 2023 року (далі - **Положення № 183**); та

► Положенням про застосування заходів впливу за порушення вимог законодавства, що регулює діяльність на платіжному ринку, затвердженим Постановою НБУ №206 від 22 вересня 2022 року.

■ Серед іншого, Положення №183 визначає порядок застосування НБУ:

- заходів впливу (таких як, письмове застереження про усунення порушень, встановлення обмежень щодо здійснення окремих видів операцій);
- заходів раннього втручання (наприклад, тимчасове збільшення частоти подання звітності, зупинення виплат дивідендів чи розподілу капіталу);
- заходів реагування (в тому числі, встановлення підвищених значень економічних нормативів, вимога вжиття заходів, спрямованих на поліпшення фінансового стану компанії);
- коригувальних заходів (рекомендації про вчинення (або утримання від) дій з метою уникнення виявлених ризиків у діяльності компанії).

Крім того, відповідно до ст. 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення провадження господарської діяльності (що підлягає ліцензуванню відповідно до закону) без отримання ліцензії або у період зупинення дії ліцензії тягне за собою штраф від однієї тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 17 000 до 34 000 гривень) з можливою конфіскацією, серед іншого, продукції та грошей, одержаних внаслідок провадження такої діяльності.

Defense / Miltech

Оборонні закупівлі і бронювання працівників

УРЯД ДОЗВОЛИВ НЕ РОЗКРИВАТИ ДАНІ ПРО ОБОРОННІ ЗАКУПІВЛІ ТА ПОСТАЧАЛЬНИКІВ

Починаючи з 5 липня 2024 року постановою Кабінету Міністрів України № 782 (далі - **Постанова**) було внесено зміни до **Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників**, передбачених Законом України "Про публічні закупівлі" № 922-VIII від 25 грудня 2015 року, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування.

Постанова розширює перелік підстав для закупівель без використання електронної системи закупівель. Відтепер закупівлі за нагальною потребою для ЗСУ, військових формувань, вищих військових навчальних закладів, правоохоронних органів, ДСНС, а також закупівлі "Укрзалізниці", які спрямовані на ремонти та відновлення техніки, зможуть відбуватися без застосування відкритих торгів або електронного каталогу. Такі договори будуть оприлюднені в електронній системі закупівель через 90 днів з дня припинення або скасування правового режиму воєнного стану.

Крім того, **зміни також стосуються й інформації, що розміщується в електронній системі закупівель.** Зокрема, згідно з п. 4 Постанови, у разі коли оприлюднення в електронній системі закупівель інформації про місцезнаходження замовника або постачальника або місця поставки товарів несе загрозу безпеці, така інформація в звіті про виконання договору про закупівлю може зазначатися лише як назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район, місто, район у місті, селище, село).

Також **зміни уточнюють порядок формування та розміщення переліків документів, що подаються учасником процедури закупівлі.** Відповідно до п. 28 Постанови тендерна документація повинна містити перелік документів та/або інформації, які подаються учасником закупівлі у складі тендерної пропозиції, та перелік документів та/або інформації, які подаються переможцем процедури закупівлі. Зазначені переліки оформлюються як окремі додатки до тендерної документації. Раніше такі вимоги могли бути у будь-якій частині тендерної документації, що призводило до складнощів пошуку відповідних вимог.

Крім того, ці зміни сприяють унеможливленню зловживання щодо вимог до документації з боку замовників, сприятимуть добросовісній конкуренції серед учасників процедури закупівлі та покращать ефективність проведення закупівель, як зазначалось у повідомленні Кабінету Міністрів України.

Також **замовники отримали право закуповувати товари, роботи чи послуги без обмежень стосовно ступеня локалізації виробництва**, встановлених Законом України "Про публічні закупівлі" у 2022 році. Обмеження не застосовуються до тих товарів, країною походження яких є країна, що є стороною Угоди про державні закупівлі, укладеної 15 квітня 1994 року в м. Марракеші, або країна, з якою Україна уклала інші міжнародні договори, що містять положення про державні закупівлі, або країна, яка є учасником Угоди про державні закупівлі, до якої приєдналася Україна.

Згідно з п. 29-1 статті 1 Закону "Про публічні закупівлі", ступенем локалізації виробництва є показник, що демонструє частку місцевої складової у складі сировини, матеріалів, деталей, робіт, послуг та інших складових вітчизняного виробництва у собівартості товару, що закуповується. Тобто, за його допомогою визначається, яка частина товарів, що закуповуються, виготовлена в Україні. Ступінь локалізації виробництва підтверджується у Порядку, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 861 від 2 серпня 2022 року.

Нагадаємо, що відповідно до п. 6-1 Розділу X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про публічні закупівлі" тимчасово, з 2022 року строком на 10 років, закупівлі деяких товарів (зокрема, автомобільного, технічного, механічного обладнання, літаків тощо) мають здійснюватися замовниками виключно в тому випадку, якщо ступінь локалізації виробництва таких товарів дорівнює чи перевищує показник, встановлений для відповідного року. **Відтак, у 2024 році необхідний показник локалізації виробництва дорівнює 20%, у 2025 - 25%, 2026 - 30%, 2027 - 35%, а з 2028 року та до завершення строку дії цього пункту - 40%.**

НОВИЙ ПОРЯДОК БРОНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ТА ОТРИМАННЯ СТАТУСУ КРИТИЧНОЇ ВАЖЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВАМИ

22 листопада 2024 року Кабінет Міністрів України ухвалив Постанову "Деякі питання бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час" № 1332 (далі - **Постанова**), яка змінює умови бронювання працівників та набуття підприємствами статусу критичної важливості. Основна частина змін, передбачених Постановою, набули чинності вже 1 грудня 2024 року.

Визначення статусу критично важливого підприємства

Як і раніше, забронювати працівників зможуть лише підприємства, які є критично важливими для забезпечення потреб збройних сил та інших військових формувань або для функціонування економіки та життєдіяльності населення. У зв'язку з прийняттям Постанови, умови отримання такого статусу також зазнали змін.

Для можливості набуття підприємством статусу критично важливого, підприємство має відповідати трьом або більше критеріям, зазначеним в п. 2 Критеріїв та порядку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 76 від 27 січня 2023 року (далі - **Критерії та порядок**). Проте, відтепер для підприємств приватного сектору, із зазначених трьох обов'язковими є такі **два критерії, які і були суттєво скориговані**:

- Підприємства повинні не мати заборгованості не тільки зі сплати ЄСВ, але й із податків до державного та місцевих бюджетів.
- Середня зарплата працівників за останній квартал повинна бути не нижчою за розмір мінімальної зарплати, помноженої на коефіцієнт 2,5, а отже, не менше 20 000 грн (8 000 грн × 2,5).

Підприємства, які мають намір забронювати працівників, повинні підтвердити статус критично важливих протягом трьох місяців з дня публікації Постанови, тобто до кінця лютого 2025 року (у тримісячний строк).

Протягом трьох місяців міністерства, обласні адміністрації та інші уповноважені органи мають переглянути раніше прийняті рішення про надання статусу критично важливого підприємства. Водночас вже до 10 грудня 2024 року (у десятиденний строк з дня набрання чинності Постановою) уповноважені органи влади повинні були затвердити оновлені галузеві та територіальні критерії визначення критично важливих суб'єктів і погодити їх із Міністерством економіки та Міністерством оборони.

Наразі критерії вже було оновлено, серед іншого, Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством економіки України, Міністерством фінансів України, Міністерством енергетики України та іншими.

Оновлена процедура бронювання працівників

З 1 грудня 2024 року бронювання працівників передбачено виключно через портал Дія. При цьому, всі бронювання, надані до 1 грудня 2024 року через портал Дія або Міністерством економіки України, зберігають чинність протягом строку, на який їх було видано, але не довше ніж до 28 лютого 2025 року.

■ Оновлений алгоритм бронювання передбачає кілька ключових етапів:

1

Керівник підприємства засвідчує списки працівників на бронювання своїм електронним підписом і подає їх на розгляд через портал Дія.

2

Система автоматично перевіряє, чи є відповідна особа офіційно працевлаштованою, включаючи відповідний розмір заробітної плати та чи внесена її інформація до державного реєстру "Оберіг".

3

Впродовж 72 годин* керівник компанії отримує повідомлення про результат розгляду заявки.

4

У разі позитивного рішення працівник автоматично переводиться на спеціальний військовий облік, і з цього моменту вважається заброньованим на період дії бронювання. Вся необхідна інформація відображається в застосунку "Резерв+".

*Згідно із роз'ясненням Міністерства цифрової трансформації України з 22 січня до 1 березня 2025 року термін опрацювання заяви складатиме один день. Це дозволить керівникам підприємств отримати для працівника нове бронювання в той же день, коли було анульовано поточне бронювання.

Зміни в порядку бронювання працівників та отримання статусу критичної важливості підприємствами

■ Для проведення процедури бронювання онлайн потрібно враховувати:

1 чи може підприємство здійснювати бронювання своїх працівників; та

2 чи підлягає працівник бронюванню

Важливо також забезпечити повну відповідність даних працівника у державному реєстрі "Оберіг". Оскільки рішення щодо бронювання працівника автоматизоване, неспівпадіння будь-яких даних матиме наслідком відмову у бронюванні. Строк дії відстрочки для працівників критично важливих підприємств становитиме до 12 місяців.

Максимальна кількість заброньованих працівників не може перевищувати 50% від загальної чисельності військовозобов'язаних на підприємстві, визначеної відповідно до вимог порядку.

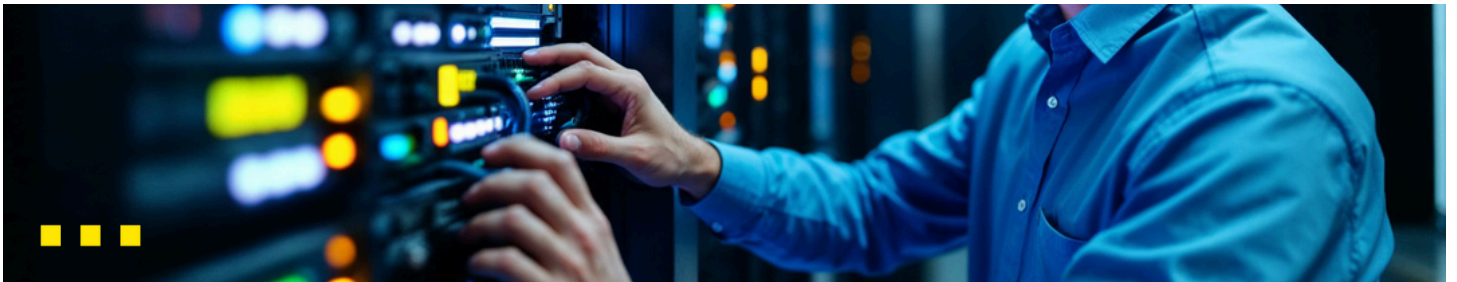

Також, нагадуємо, що з 2 жовтня 2024 року встановлюються додаткові вимоги до формування списку військовозобов'язаних. Зокрема, до таких списків можуть бути внесені тільки ті працівники, які взяті на персональний військовий облік на самому підприємстві.

Також було оновлено зміст списку, який тепер включає:

- прізвище, ім'я, по батькові
- РНОКПП
- строк дії відстрочки
- реквізити військово-облікового документа (у паперовій або електронній формі)
- військово-облікову спеціальність
- дату уточнення військово-облікових даних

Метою змін, запроваджених Постановою, є підвищення прозорості, ефективності та справедливості процесу бронювання працівників. Перехід до цифровізації через портал Дія забезпечує автоматизацію перевірок, мінімізує ризики зловживань і спрощує процедури для підприємств.

МІНІСТЕРСТВО ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОНОВИЛО КРИТЕРІЇ ДЛЯ БРОНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПІДВІДОМЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

5 грудня 2024 року наказом Міністерства цифрової трансформації України №182 (далі - **Наказ № 182**) було внесено зміни до критеріїв визначення підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для національної економіки у сфері цифровізації.

Ці зміни набули чинності з дня опублікування 20 грудня 2024 року. Наказ №182 скасовує дію попереднього наказу Міністерства цифрової трансформації України № 30 від 23 березня 2023 року (далі - **Наказ № 30**).

Як і раніше, Міністерством цифрової трансформації України встановлено 14 критеріїв, за якими підприємства можуть бути визначені такими, що мають важливе значення для сфери цифровізації національної економіки (далі - **Критерії**).

Для підтвердження статусу критичності підприємству необхідно відповідати хоча б одному із них.

■ **Нова редакція Критеріїв**, затверджена Наказом № 182, в своїй більшості зберігає основні положення попереднього Наказу № 30, за виключенням таких оновлень:

► **Було змінено перелік підприємств, які забезпечують інформаційну протидію агресору засобами інформаційних (автоматизованих), інформаційно-комунікаційних систем.** Раніше такі підприємства визначались за основним видом КВЕД. Згідно з Наказом № 182 відтепер дана вимога відсутня, а відповідність критерію встановлюється на підставі здійснюваної підприємством діяльності.

► **Відповідно до оновлених Критеріїв до таких підприємств належать ті, які забезпечують виконання заходів щодо інформаційної протидії** з використанням інформаційних (автоматизованих), інформаційно-комунікаційних систем, здійснюючи діяльність з комп'ютерного програмування, консультування з питань інформатизації, керування комп'ютерним устаткуванням, оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язану з ними діяльність, іншу діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем, що підтверджується інформацією підприємства про здійснення відповідних заходів.

Міністерство цифрової трансформації оновило критерії для бронювання працівників підвідомчих підприємств

► Уточнено також вимоги щодо підтвердження підприємством провадження діяльності у сфері ІТ-індустрії. Відтепер такі підприємства мають підтверджувати розмір середньої заробітної плати застрахованих осіб такими документами:

- **довідкою** (у довільній формі), наданою підприємством; а також,
- **формою податкового розрахунку сум доходу**, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку (ф. № 1ДФ) з відмітками (штампами) контролюючого органу, який отримав фінансову звітність, із зазначенням дати її отримання.

► Було визначено, що підприємства, які надають хмарні послуги та/або послуги із зберігання та обробки даних засобами центру обробки даних, на підтвердження ведення такої діяльності мають надати:

- договір щодо зазначених послуг; та
- довідку щодо розміщення публічних електронних реєстрів та/або баз даних, національних електронних інформаційних ресурсів, інформаційних (автоматизованих) систем, інформаційно-комунікаційних систем центральних органів виконавчої влади, ведення (функціонування) яких запроваджено нормативно-правовими актами.

Зміни до переліку Критеріїв, внесені 8 серпня 2024 року, були фактично перенесені у нову (чинну на сьогодні) редакцію Критеріїв, затверджену Наказом № 182. Зокрема, серед таких змін були додані нові Критерії:

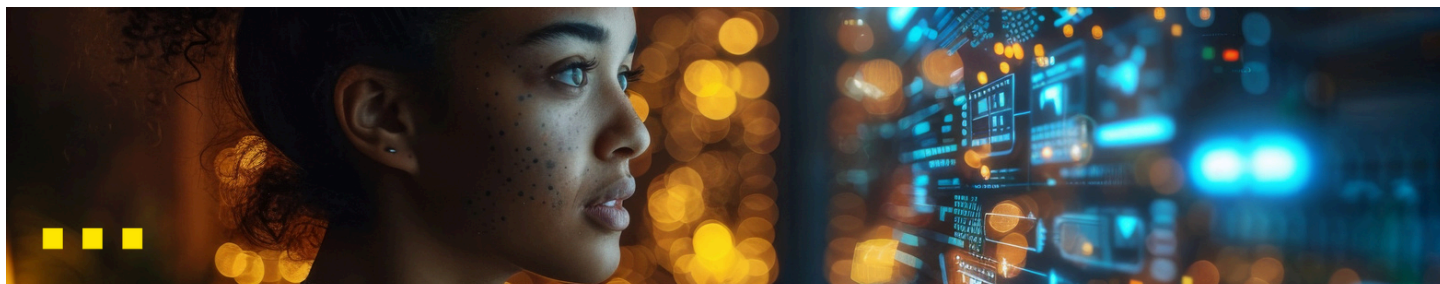
- підприємство є постачальником електронних комунікаційних послуг центру обробки даних, постачальником електронних комунікаційних мереж, що надає послуги доступу до мережі обміну Інтернет-трафіком;
- підприємство здійснює адміністрування публічного домену вищого рівня ".ua" або ".укр";
- підприємство є постачальником електронних комунікаційних послуг;
- підприємство є постачальником електронних комунікаційних мереж;
- підприємство є оператором об'єкту критичної інфраструктури підсектору "електронні комунікації" сектору "цифрові технології", що підтверджується відомостями Реєстру об'єктів критичної інфраструктури про оператора об'єкта критичної інфраструктури;
- підприємство здійснює радіочастотний моніторинг користування радіочастотним спектром відповідно до Закону України "Про електронні комунікації", що підтверджується довідкою (у довільній формі), наданою регулятором;
- підприємство здійснює функції адміністратора централізованої бази даних перенесених номерів, що підтверджується офіційним рішенням регулятора;
- підприємство забезпечує розвиток інновацій та технологій для потреб оборони, воно виконує грантовий договір, що підтверджується документально.

Таким чином, останні зміни до Критеріїв визначення підприємств, важливих для національної економіки у сфері цифровізації, мають сприяти спрощенню та прозорості процедур підтвердження такого статусу, підвищенню гнучкості та врахуванню специфіки сучасних технологічних бізнесів в умовах воєнного стану.

AI

Штучний інтелект

В УКРАЇНІ ВПЕРШЕ ЗАРЕЄСТРУВАЛИ АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА ТВОРИ ІЗ ЗОБРАЖЕННЯМИ, ЗГЕНЕРОВАНИМИ AI

Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (далі - IP офіс) видав перші свідоцтва про реєстрацію авторського права на твори, до яких включені зображення, що були створені за допомогою штучного інтелекту (далі - AI).

Згідно зі статтею 1 Закону України "Про авторське право і суміжні права" (далі - Закон) автором є виключно фізична особа, котра створила твір. Однак, стаття 33 Закону визначає поняття прав особливого роду (sui generis) на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою. Відтак, згідно з ч. 1 статті 33 Закону неоригінальним об'єктом, згенерованим комп'ютерною програмою, є об'єкт, що відрізняється від існуючих подібних об'єктів та утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні цього об'єкта. Твори, створені фізичними особами з використанням комп'ютерних технологій, не вважаються неоригінальними об'єктами, згенерованими комп'ютерною програмою.

Натомість, особи, яким належать майнові права, ліцензійні повноваження на генеративну комп'ютерну програму (штучний інтелект), або автори такої комп'ютерної програми чи їх спадкоємці відповідно до ч. 2 статті 33 Закону є суб'єктами права особливого роду (sui generis) на неоригінальні об'єкти, згенеровані відповідною комп'ютерною програмою. **Право особливого роду не передбачає виникнення особистих немайнових прав інтелектуальної власності, на відміну від авторського права, натомість майнові права інтелектуальної власності є тотожними до тих, що виникають у авторів.** Строк чинності права особливого роду (sui generis) також відрізняється від авторського та становить 25 років з 1 січня року, наступного за роком, в якому був згенерований неоригінальний об'єкт.

Авторське право не поширюється на об'єкти, які були повністю згенеровані AI без творчої участі людини. Проте, **якщо об'єкт створений завдяки творчій або інтелектуальній діяльності людини і містить елементи, згенеровані AI, авторське право може бути зареєстроване на частину твору, створену людиною.**

Крім того, якщо об'єкт, згенерований AI (комп'ютерною програмою), створений із використанням об'єкту авторського права чи суміжних прав, відповідна особа, що володіє майновими правами на комп'ютерну програму, користується правом sui generis на результат. Це можливо лише за умови дотримання відповідною особою авторського права / суміжних прав того, хто володіє такими правами на використаний твір.

Варто зазначити, що поки що правова охорона в Україні не поширюється на словесні запити (англ.: prompts), які використовуються для генерації об'єктів за допомогою AI. Наразі ще немає офіційної позиції IP офісу України щодо їх правового статусу. Це питання залишається відкритим і потребувати додаткового законодавчого або практичного регулювання.

“

Нині генеративний штучний інтелект стає помічником при створенні ілюстрацій для різного роду творів. При цьому авторсько-правова охорона поширюється лише на ту частину, яка створена людиною.

- ПРЕДСТАВНИКИ IP ОФІСУ

З огляду на таке регулювання, український IP офіс вперше здійснив державну реєстрацію авторського права та видав свідоцтво про реєстрацію авторського права на складений твір - збірку зображень "Великодні листівки", де були використані зображення, згенеровані комп'ютерною програмою; та свідоцтва на дитячу книгу Анни Хорольської "Зачарована пригода Руфуса" та збірку Андрія Сітнікова "Вірші незакінченої війни", які проілюстровані зображеннями, згенерованими AI.

РЕГУЛЮВАННЯ AI В ЄС: ДО ЧОГО ВАРТО ПІДГОТУВАТИСЯ УКРАЇНСЬКОМУ БІЗНЕСУ?

З 1 серпня 2024 року в ЄС почав діяти AI Act (Регламент про регулювання штучного інтелекту), який встановлює основні правила та стандарти для використання штучного інтелекту (далі - AI) в ЄС та буде застосовуватися до всіх компаній, які працюють на ринку ЄС.

Положення AI Act спрямовані на забезпечення безпеки, прозорості та відповідальності у розробці та застосуванні AI-технологій.

■ **Зокрема, було запроваджено чотири рівні ризику AI:**

● **Неприйнятний ризик.**

Застосовується до систем, які заборонені, оскільки вони становлять серйозну загрозу для безпеки, прав або свобод людини (маніпулятивні системи, системи соціальних балів тощо).

● **Високий ризик.**

Застосовується до систем, які потребують суворого регулювання та відповідності певним вимогам, таким як висока якість даних, прозорість, контроль з боку людини та кібербезпека (зокрема системи, що використовуються в діяльності держави, медицині, освіті тощо та мають доступ до персональних, конфіденційних даних окремих осіб, державної таємниці тощо).

● **Обмежений ризик.**

Застосовується до систем, які повинні відповідати певним вимогам щодо прозорості, але не підлягають таким суворим регуляціям, як системи високого ризику (чатботи, дипфейк-технології).

● **Мінімальний ризик.**

Застосовується до систем, які не становлять значного ризику для прав або безпеки людини і не підлягають спеціальним регуляціям (відеоігри, спам-фільтри з AI).

Передбачається, що **оцінку ризиків та нагляд за дотриманням вимог**, встановлених AI Act **будуть проводити національні органи**, які мають бути створені в країнах ЄС, Європейська рада з питань AI, Офіс AI, самі розробники та постачальники AI.

Проте, наразі в AI Act відсутні норми, які б передбачали доступ Зсторін (аудиторів) до AI-моделей. Дане питання лишається дискусійним в регулюванні AI.

AI Act запроваджує окремі вимоги до загальноцільових моделей AI (далі - **GPAI**), оскільки вони можуть використовуватися як AI-системи з високим ризиком або інтегруватися в них. Зокрема, до 2025 року **Єврокомісія, спираючись на думки бізнесу, науковців та громадськості, планує розробити Кодекси практики для GPAI.**

Основна мета цих Кодексів – надати бізнесу практичні інструменти та орієнтири для забезпечення виконання вимог AI Act щодо прозорості та безпечності GPAI.

Також, планується поступове введення вимог з подальшим моніторингом їх дотримання, а саме:

► **Заборона на використання систем AI з неприйнятним ризиком** (з 2 лютого 2025 року).

► **Вимоги для провайдерів GPAI** (з 2 серпня 2025 року).

► **Призначення компетентних органів для нагляду в державах-членах ЄС** (до 2 серпня 2025 року).

► **Зобов'язання для систем AI високого ризику** (з 2 серпня 2026 року).

► **Впровадження Додаткові вимоги для деяких систем AI високого ризику** (з 2 лютого 2027 року).

Варто зауважити, що для розвитку військових і оборонних технологій не передбачено обмежень з боку регулювання як самим AI Act, так і потенційним регулюванням в Україні, оскільки AI технології суттєво впливають на рівень обороноздатності держави.

■ Оскільки з **2 серпня 2025 року** компетентні державні органи в сфері AI мають розпочати свою діяльність, очікується, що з цього часу почнуть застосовуватися наступні **штрафні санкції:**

► **За порушення заборони на використання AI** – до 7% від загального річного обороту або до 35 млн євро.

► **Недотримання інших вимог** – до 3% від загального річного обороту або до 15 млн євро.

► **За надання недостовірної інформації** – до 1.5% від загального річного обороту або до 7.5 млн євро.

Регулювання AI в ЄС: до чого варто підготуватися українському бізнесу?

Однак, дія AI Act розповсюджується не тільки на компанії та організації, розташовані в межах ЄС, але й на ті, що знаходяться за його межами, якщо вони надають свої послуги/продукти на ринку ЄС.

Для інтеграції українського бізнесу, Міністерством цифрової трансформації було створено Дорожню карту з регулювання AI. Зокрема, було окреслено застосування Bottom-up підходу із поступовим впровадженням регуляцій. Такий підхід допоможе уникнути надмірного контролю галузі AI з боку держави та надасть змогу бізнесу підготуватися до інтеграції з європейським законодавством.

■ **Дорожньою картою заплановано два етапи для регулювання галузі AI в Україні:** позазаконодавчий та законодавчий.

Позазаконодавчий етап (2023 - 2025 роки) включає в себе:

- ▶ підписання добровільних кодексів поведінки та формування культури саморегуляції;
- ▶ підготовку загальних та секторальних рекомендацій;
- ▶ участь у пілотному та загальному проєкті HUDERIA та адаптацію методології;
- ▶ підготовка та запуск створення регуляторного Sandbox'у;
- ▶ використання й адаптація AI Labeling та майбутніх громадських і приватних ініціатив;
- ▶ підготовку, обговорення та публікація Білої книги.

Перший етап передбачає активне залучення бізнесу для сприяння саморегуляції галузі з дотриманням інтересів бізнесу, громадян та держави. Насамперед саме бізнесу мають бути надані інструменти для адаптації своєї діяльності у відповідності до регулювання ЄС.

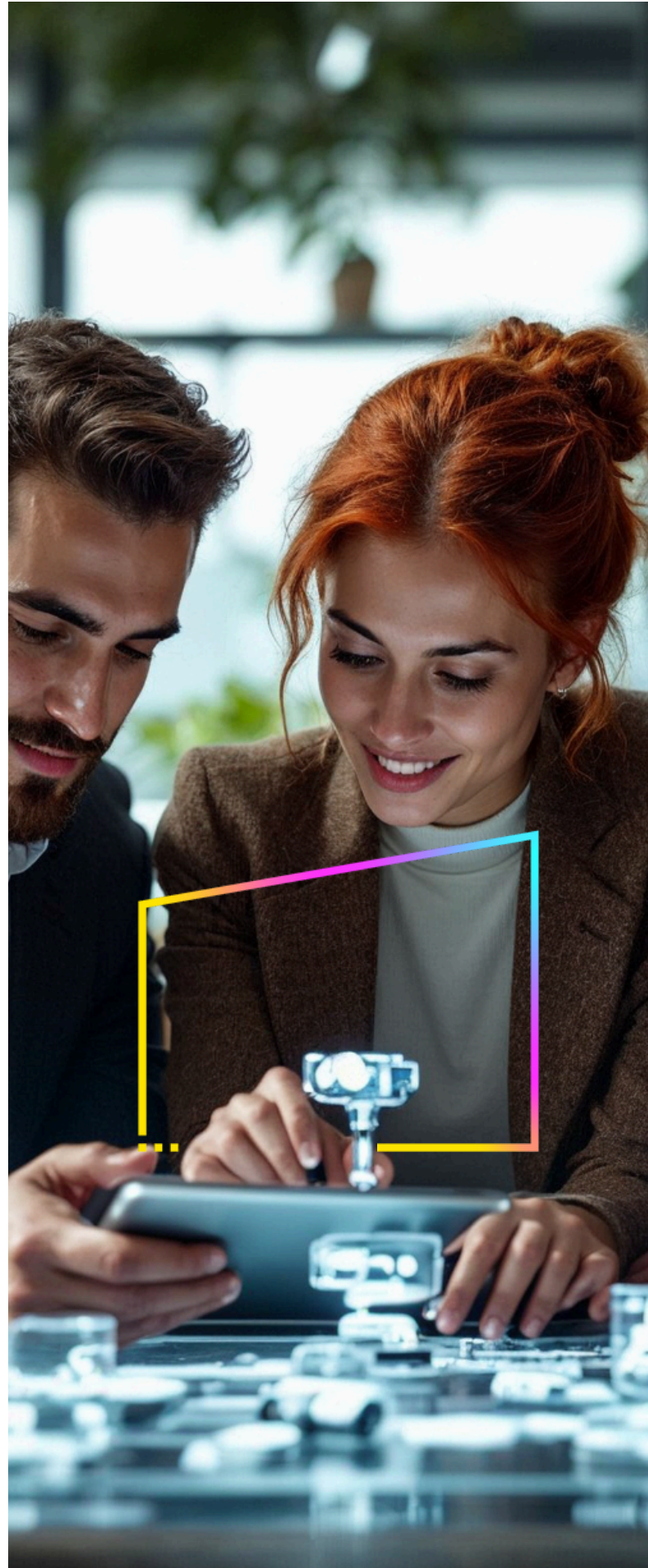

Законодавчий етап (2025 - 2027 роки)

прямо пов'язаний зі створенням національного регулювання AI та повною або частковою імплементацією та адаптацією AI Act.

Наразі Україна перебуває на позазаконодавчому етапі регулювання, в рамках якого вже було опубліковано Білу Книгу, в якій детально описаний напрямок руху та конкретні кроки до впровадження регулювання AI в Україні. Зокрема наголошується на створенні інструментів для саморегуляції, розробці спеціального закону, дотриманні балансу між інноваціями та захистом прав людини, а також створення регуляторного органу в Україні.

Оскільки AI Act буде застосований до всіх компаній, які працюють на ринку ЄС, а імплементація AI Act до українського законодавства закладена в основу регулювання AI в Україні, українському бізнесу вже зараз варто почати готуватися до інтеграції з регуляторним середовищем AI в ЄС.

IP

Інтелектуальна власність

О Н О В Л Е Н О П Р А В И Л А Р Е Є С Т Р А Ц І Ї В И Н А Х О Д І В Т А К О Р И С Н И Х М О Д Е Л Е Й

25 жовтня 2024 року набрали чинності нові Правила подання та проведення експертизи заявки на винахід і заявки на корисну модель, затверджені наказом Міністерства економіки України № 23301 від 9 вересня 2024 року (далі – **Правила**). Нововведення внесені з метою зробити процес швидшим, прозорішим та більш орієнтованим на потреби винахідників.

Визначення винаходу та корисної моделі у Правилах є тотожним до визначення у Законі України “Про охорону прав на винаходи та корисні моделі” (далі – **Закон**), а саме:

► **Винахід (корисна модель)** – це результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в будь-якій сфері технології. Також збереглися умови патентоздатності, визначені Законом. Зокрема, для винаходу – це новизна, винахідницький рівень та промислова придатність, а для корисної моделі – новизна та промислова придатність.

Нові правила деталізують особливості оформлення документів, що подаються разом із заявкою для реєстрації винаходу (корисної моделі). Так, уточнюються загальні вимоги до такої документації (формат паперу, шрифт, нумерація сторінок, єдність термінології тощо) та особливості формування окремих видів документів, вимоги щодо їхнього змісту та мету, з якою вони подаються.

Зокрема, визначені особливості змісту заявок на винаходи (корисні моделі) об’єктами яких є: пристрої, речовини, біологічні матеріали, процеси (способи). Документація щодо кожної з таких заявок повинна містити обов’язкові специфічні відомості щодо об’єкта заявки. Такі зміни спрямовані на те, щоб зробити процес розгляду та експертизи заявки оперативнішим.

У Міністерстві економіки України зазначають, що нові правила відповідають стандартам ЄС та враховують положення *Acquis communautaire*, що сприяє інтеграції України в європейську інноваційну спільноту.

Не менш важливим нововведенням є перевірка під час експертизи заявки факту застосування до заявника санкцій згідно з Законом України “Про санкції”.

У разі виявлення таких фактів, діловодство УКРНОІВІ за відповідною заявкою здійснюється з урахуванням цих обставин. УКРНОІВІ може вимагати від заявника надання додаткових матеріалів, у разі виникнення обґрунтованих сумнівів стосовно відповідності ідентифікаційних даних особи заявника та особи, щодо якої застосовано санкції, або належності такої особи до кінцевих бенефіціарних власників заявника – юридичної особи.

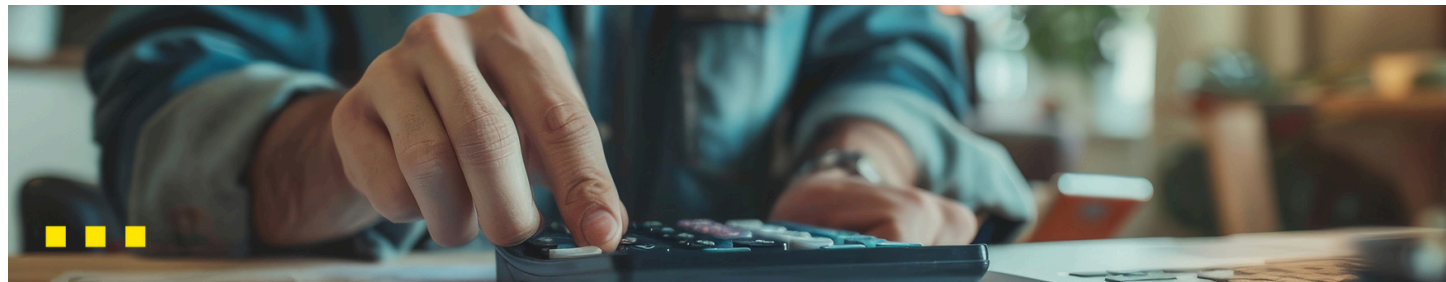
Під час проведення експертизи заявки перевіряється, чи не є заявник (один із заявників), автор (один із авторів) особою, пов’язаною з державою-агресором, в значенні, наданому Постановою Кабінету Міністрів України “Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв’язку з військовою агресією Російської Федерації” № 187 від 03 березня 2022 року. У разі належності принаймні одного заявника та / або автора до осіб, пов’язаних з державою-агресором, УКРНОІВІ приймає рішення про відмову в державній реєстрації винаходу (корисної моделі).

Таким чином, **нові Правила внесли корективи у процес підготовки до подання заявки, оформлення документів заявки та проведення експертизи заявки для реєстрації винаходів та корисних моделей.**

Правила розроблені відповідно до міжнародних конвенцій та угод, враховують Стандарти Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) та Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), а **отже є більш звичними для іноземних суб’єктів бізнесу.**

Tax

Оподаткування

ЗМІНИ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Закон України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану” № 4015-IX від 10 жовтня 2024 року (далі - **Закон № 4015**) набрав чинності 1 грудня 2024 року (з певними винятками). При цьому **нові правила оподаткування, запроваджені Законом № 4015, вже піддалися коригуванням і діють з урахуванням змін та доповнень**, передбачених Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні” № 4113-IX від 4 грудня 2024 року (далі - **Закон № 4113**), який набрав чинності 1 січня 2025 року. Нижче наводимо коментарі щодо основних змін, передбачених Законом № 4015 та Законом № 4113.

Підвищення ставки військового збору з 1,5% до 5%

Закон № 4015 збільшує ставку військового збору, що застосовується до таких видів доходів фізичних осіб, як заробітна плата, винагорода за цивільно-правовими договорами, проценти за депозитами, дивіденди, тощо з 1,5% до 5%. Зазначене підвищення обмежене за своєю дією в часі: Закон № 4015 встановлює, що починаючи з 1 січня року, наступного за роком, у якому буде припинено або скасовано воєнний стан, ставка військового збору, як і раніше, становитиме 1,5%.

Законом № 4015 також передбачено виключення для спеціальних категорій фізичних осіб - платників податків (військовослужбовців та працівників Збройних Сил України, Служби безпеки України та інших) - до їх доходів, як і раніше, військовий збір застосовуватиметься за ставкою 1,5%, а не 5%.

У той же час, прийнята редакція Закону № 4015 містила певні неузгодженості і допускала множинні трактування норм, зокрема, щодо розрахунку сум військового збору з доходів, нарахованих за періоди до та після 1 грудня 2024 року.

Окрім того, Закон № 4015 встановлював обов'язок сплати військового збору для фізичних осіб - підприємців, починаючи з 1 жовтня 2024 року, коли Закон № 4015 ще не був прийнятий і не набрав чинності.

Законом № 4113 було внесено певні корективи та уточнення у відповідні правила, встановлені Законом № 4015. Так, згідно змін, введених Законом № 4113, річне податкове зобов'язання з військового збору з доходів фізичної особи, що включаються до складу загального річного оподатковуваного доходу за 2024 звітний (податковий) рік та остаточний розрахунок податкових зобов'язань щодо яких проводиться в поданій річній податковій декларації про майновий стан і доходи, у тому числі з іноземних доходів, визначається за ставкою військового збору у розмірі 1,5%. Тобто ставка військового збору 1,5% застосовується, зокрема, до іноземних доходів, отриманих платниками податків у грудні 2024 року, вже після набрання чинності Законом № 4015.

При цьому оподатковуювані доходи від операцій з майном, а також оподатковувані доходи у вигляді вартості успадкованого чи отриманого у дарунок майна, отримані після 1 грудня 2024 року, оподатковуються військовим збором за ставкою 5% незалежно від зазначення таких доходів у річній податковій декларації про майновий стан і доходи за 2024 рік.

Сплата військового збору фізичними особами - підприємцями - платниками єдиного податку

Нагадаємо, що фізичні особи - підприємці - платники єдиного податку не були платниками військового збору. В той же час, Закон № 4015 встановлює такий обов'язок для даної категорії платників податку: для платників єдиного податку першої, другої та четвертої груп військовий збір сплачується у розмірі 10% від мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного року (в 2025 році - 8 000 грн); для платників єдиного податку третьої групи - за ставкою 1% від доходу, який підлягає оподаткуванню єдиним податком. З урахуванням змін, передбачених Законом № 4113, такий обов'язок встановлюється з 1 січня 2025 року по 31 грудня року, у якому буде припинено або скасовано воєнний стан. Платники єдиного податку першої, другої та четвертої груп будуть зобов'язані сплачувати військовий збір шляхом здійснення авансових внесків не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця. Для сплати військового збору платниками єдиного податку третьої групи встановлено строк в 10 календарних днів після граничного строку подання квартальної декларації платника єдиного податку.

Зміни в сфері оподаткування доходів фізичних осіб

Строки подання звітності про нараховані фізичним особам доходи та сплачені з них податки

Законом № 4015 передбачена зміна періодичності подання податковими агентами (роботодавцями, юридичними особами, що виплачують інші (не трудові) види доходів фізичним особам) звітності про нараховані фізичним особам доходи та сплачені з них податки з кварталу на місяць. Місячний податковий період також встановлюється для нотаріусів, які зобов'язані подавати до податкових органів податкові розрахунки за результатами посвідчених договорів купівлі-продажу (міни) між фізичними особами.

Оподаткування допомоги, отриманої особами, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України

В Законі № 4015 передбачене звільнення від оподаткування та декларування допомоги, отриманої особами, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України і скористалися правом на тимчасовий захист. Звільнення застосовується до доходів, отриманих до 31 грудня року, у якому буде припинено або скасовано воєнний стан (до змін такі правила застосовувались до 2022-го та 2023-го звітних років).

Уточнення періоду, з якого застосовується знижена ставка податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) щодо доходів спеціалістів резидента Дія Сіті

Відповідно до змін, внесених до Податкового кодексу Законом № 4113, ставка ПДФО у розмірі 5% застосовується з календарного місяця, наступного за календарним місяцем набуття резидентства Дія Сіті.

До прийняття Закону № 4113 аналогічний підхід було викладено в роз'ясненні Державної податкової служби України, тому фактично Закон № 4113 підтвердив правомірність його застосування.

Таким чином, доходи спеціалістів резидента Дія Сіті, нараховані (виплачені) у місяці набуття резидентства, оподатковуються за ставкою 18%.

Оподаткування ПДФО доходів спеціалістів нових резидентів Дія Сіті (т. зв. "стартапів")

Закон № 4113 вносить зміни до Податкового кодексу і встановлює, що до 31 грудня календарного року, наступного за календарним роком набуття статусу резидента Дія Сіті, можливе застосування зниженої ставки ПДФО - 5% до доходів спеціалістів навіть в разі недотримання компанією вимоги щодо середньооблікової кількості працівників (9 осіб) протягом вказаного періоду.

Така норма застосовується лише щодо тих резидентів Дія Сіті, які долучилися до режиму Дія Сіті на підставі ч. 3 ст. 5 Закону про Дія Сіті (на умовах "стартапу") та відповідають вимогам визначеним в законі.

Якщо такий резидент Дія Сіті і надалі не відповідатиме зазначеним вимогам, зокрема, щодо середньооблікової кількості працівників, в нього, як в податкового агента, виникає зобов'язання самостійно нарахувати та сплатити ПДФО щодо доходів спеціалістів за загальною ставкою 18% в межах останніх трьох місяців року, наступного за календарним роком набуття резидентства, за вирахуванням вже сплаченого з таких доходів податку, тобто необхідно доплатити різницю між ПДФО за ставкою 18% та вже сплаченим ПДФО за ставкою 5%. При цьому зазначена вимога щодо доплати податку застосовується до резидентів Дія Сіті, які набувають статус резидента Дія Сіті на підставі ч. 3 ст. 5 Закону про Дія Сіті, починаючи з 1 лютого 2025 року.

Уточнення щодо умов звільнення від штрафів за порушення правил КІК під час воєнного стану

Законом № 4113 встановлено, що штрафи за порушення правил КІК, вчинені у період з 1 січня 2022 року та по останній день припинення (скасування) воєнного стану, не будуть застосовуватися до контролюючої особи за умови, якщо вона виконає обов'язки, покладені на неї ст. 39-2 Податкового кодексу, протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану.

ПЕРШИЙ ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ ПРО ФІНАНСОВІ РАХУНКИ ЗА СТАНДАРТОМ CRS

Україна провела автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки в рамках Загального стандарту звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки (Common Reporting Standard and Due Diligence for Financial Account Information) (далі - Загальний стандарт звітності CRS).

У межах обміну Державна податкова служба України (далі - **ДПС**) передала інформацію про фінансові рахунки податкових резидентів інших юрисдикцій до компетентних органів країн-партнерів, отримавши з-за кордону дані про іноземні рахунки резидентів України.

За інформацією Міністерства фінансів України, перший обмін даними успішно завершився 30 вересня 2024 року та охоплював звітний період з 1 липня до 31 грудня 2023 року.

Предметом обміну слугувала, зокрема, наступна інформація про фінансові рахунки та їх власників:

- ім'я (найменування) власника,
- його адреса,
- податкове резидентство,
- податковий номер,
- дата та місце народження,
- дані про фінансову установу,
- дані про рахунок: номер рахунку, залишок коштів станом на кінець звітного періоду, загальна сума дивідендів, процентів або інших доходів тощо.

Надалі ДПС буде на щорічній основі отримувати інформацію про іноземні рахунки, які належать податковим резидентам України (організаціям (наприклад, юридичним особам), що перебувають під контролем таких резидентів). У відповідь ДПС надаватиме аналогічну інформацію компетентним органам країн-партнерів щодо рахунків їх податкових резидентів.

При цьому, **українським платникам податків потрібно пам'ятати, що на час дії воєнного стану Податковим кодексом України встановлено важливе обмеження у використанні інформації, отриманої в рамках CRS.** Згідно Перехідних положень ПКУ, не вважається податковою інформацією, яка може бути використана ДПС для визначення суми податкових зобов'язань платника податків, інформація, отримана від іноземних компетентних органів відповідно до Багатосторонньої угоди CRS та яка стосується фінансового рахунку або рахунків громадянина України, відкритих у фінансових установах іноземних юрисдикцій, якщо сукупний залишок або вартість усіх фінансових рахунків, власником яких є одна особа - громадянин

України, не перевищує еквівалент 250 тисяч доларів США станом на 31 грудня календарного року, який припадає на період дії воєнного стану в Україні.

Нагадаємо, що Загальний стандарт звітності CRS - це міжнародний стандарт, схвалений Радою ОЕСР 15 липня 2014 року, що вимагає від країн, які його імплементують, здійснювати збір інформації про фінансові рахунки та щорічно на автоматичній основі обмінюватись такою інформацією з юрисдикціями-партнерами з обміну в рамках Багатосторонньої угоди компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки (Multilateral Competent Authority Agreement on Automatic Exchange of Financial Account Information) (далі - **Багатостороння угода CRS**).

У серпні 2022 року ДПС підписала Багатосторонню угоду CRS, а у квітні 2023 року набрав чинності Закон України № 2970-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки", яким Загальний стандарт звітності CRS було імплементовано у національне законодавство. У 2024 році Багатостороння угода CRS набула чинності для України, а здійснення першого обміну засвідчило визнання України належним партнером для інформаційного обміну згідно стандарту CRS.

Наразі більше 100 юрисдикцій є учасниками міжнародного обміну інформацією про фінансові рахунки за Загальним стандартом звітності CRS, включно з усіма державами-членами Європейського Союзу.

Збір інформації про фінансові рахунки для обміну за стандартом CRS здійснюють фінансові установи, що зареєстровані на території України та країн-партнерів за обміном. До підзвітних фінансових установ належать не тільки банки, але і інші фінансові установи (наприклад, інвестиційні компанії). На такі фінансові установи покладається обов'язок здійснювати заходи належної комплексної перевірки фінансових рахунків клієнтів (due diligence) та виявляти серед власників рахунків осіб, які є податковими резидентами інших підзвітних юрисдикцій - партнерів з обміну інформацією.

Зміни в сфері оподаткування доходів фізичних осіб

Інформація про такі рахунки подається фінансовими установами до компетентного органу країни-учасниці (у випадку України це ДПС), який надалі надсилає відомості про фінансові рахунки юрисдикціям, резидентами яких є власники фінансових рахунків.

Окрім того, **стандарт CRS покладає певні обов'язки і на фізичних осіб, які мають рахунки у підзвітних фінансових установах.**

Зокрема, **для власників рахунків передбачений порядок повідомлення фінансових установ у разі зміни свого податкового резидентства**, а також обов'язок на запит фінансової установи надавати інформацію/документи, необхідні для належної перевірки фінансового рахунку (зокрема, надавати інформацію про статус свого податкового резидентства).

ДЕЯКІ ОПЕРАЦІЇ РЕЗИДЕНТІВ ДІЯ СІТІ ЗВІЛЬНЕНО ВІД "ПОДАТКУ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ"

З 1 січня 2025 року набув чинності Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні" №4113-IX від 4 грудня 2024 року, яким, серед іншого, звільнено від оподаткування "податком на виведений капітал" наступні операції резидентів Дія Сіті:

- пенсійні внески у межах недержавного пенсійного забезпечення та страхові платежі за договорами добровільного медичного страхування, здійснені резидентами Дія Сіті на користь своїх працівників та гіг-спеціалістів (пункт г) додано до підпункту 135.2.1.6 Податкового кодексу)
- протягом дії воєнного стану операції з перерахування коштів, безоплатної передачі товарів, виконаних робіт, наданих послуг, які добровільно перераховані (передані) для потреб забезпечення оборони держави та надання гуманітарної допомоги (умови застосування даної пільги визначені пунктом 63-1 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу).

ЗМІНЕНО ПОДАТКОВІ СТРОКИ ЗА ОПЕРАЦІЯМИ З НЕРЕЗИДЕНТАМИ

1 липня 2024 року набрав чинності Закон України від 21.05.2024 року № 3721-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та Закону України "Про електронні комунікації" щодо рентної плати за користування радіочастотним спектром (радіочастотним ресурсом) України" (далі - Закон № 3721-IX), яким змінено строки зберігання документів та строки давності визначення податковими органами податкових зобов'язань за операціями з нерезидентами.

Відповідно до цього закону, **збільшено з 1 095 до 2 555 днів строки давності для проведення перевірок з питань оподаткування доходів нерезидента із джерелом походження з України, а також строки зберігання документів по таким операціям.**

Зазначений збільшений строк застосовується також до документів та інформації, пов'язаних з оподаткуванням доходів нерезидентів, строк зберігання яких не закінчився на день набрання чинності Закону № 3721-IX (станом на 1 липня 2024 року).

ОПРИЛЮДНЕНО ПЛАН-ГРАФІК ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК НА 2025 РІК

24 грудня 2024 року Державна податкова служба України оприлюднила План-графік проведення документальних планових перевірок платників податків на 2025 рік.

План-графік складається з наступних розділів:

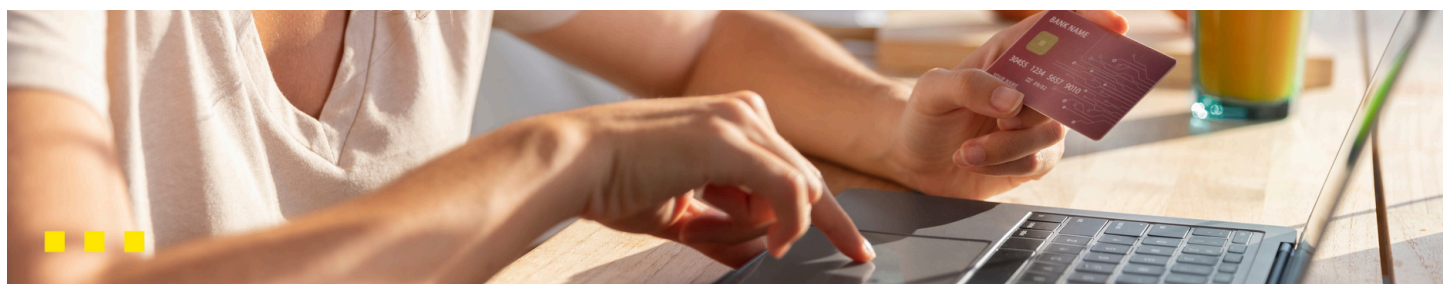
- Розділ I "Документальні планові перевірки платників податків-юридичних осіб"
- Розділ II "Документальні планові перевірки фінансових установ, постійних представництв та представництв нерезидентів"
- Розділ III "Документальні планові перевірки платників податків-фізичних осіб"
- Розділ IV Документальні планові перевірки платників податків-юридичних осіб з питань правильності

обчислення, повноти і своєчасності сплати податку на доходи фізичних осіб, військового збору та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування".

Актуальний план-графік податкових перевірок розміщено на офіційному веб-сайті Державної податкової служби України за [посиланням](#).

Всім платникам податків рекомендовано перевірити їх включення до плану-графіку.

Нагадуємо, що план-графік податкових перевірок може оновлюватися протягом року.

ЗМІНИ ЩОДО ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ З ВИСОКИМ РІВНЕМ ДОБРОВІЛЬНОГО ДОТРИМАННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

1 жовтня 2024 року набули чинності зміни щодо особливостей податкового адміністрування під час воєнного стану для платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства, встановлені Законом України № 3813-IX від 18 червня 2024 року.

Цей закон передбачає низку особливостей податкового адміністрування для платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства, до яких належать юридичні особи та фізичні особи-підприємці, що **одночасно відповідають таким вимогам:**

► **Податковий борг** та/або заборгованість з інших платежів, контроль за стягненням яких покладено на податкові органи, **не перевищує 3 000 неоподатковуваних мінімумів** доходів громадян та з дня їх виникнення минуло не більше 30 днів;

► Відсутність заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

► Відповідність критеріям, встановленим залежно від застосовної системи оподаткування:

■ Для юридичних осіб, що перебувають на загальній системі оподаткування, передбачено одночасну відповідність всім таким критеріям:

- Показник рівня сплати податку на прибуток підприємств дорівнює/перевищує середній показник у відповідній галузі за останні чотири квартали;
- Показник рівня сплати ПДВ дорівнює/перевищує середній показник у відповідній галузі (крім платників, у яких операції з вивезення товарів за межі України становлять 25 і більше відсотків загального обсягу постачання) за останні 12 місяців;

Зміни щодо платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства

- Показник середньомісячної нарахованої та/або виплаченої податковим агентом-юридичною особою заробітної плати за останні чотири звітні періоди становить не менше середньої заробітної плати у відповідній галузі у відповідному регіоні, помноженої на коефіцієнт 1,1, за умови що середньомісячна чисельність працюючих за зазначений період становить не менше п'яти осіб.

► **Для резидентів Дія Сіті передбачено**, що показник рівня сплати податків має дорівнювати/перевищувати середній показник рівня сплати податків резидентів Дія Сіті;

► **Відсутність фактів порушення платником податків** податкових обов'язків щодо подання звітності та/або документів (повідомлень);

► **Відсутність винесених щодо платника податку податкових повідомлень-рішень** про порушення граничних строків розрахунків за операціями з експорту та/або імпорту товарів протягом останніх 12 місяців;

► **Відсутність рішення** про відповідність платника податків критеріям **ризиковості платника ПДВ**;

► **Відсутність розпочатої процедури** припинення юридичної особи;

► **Відсутність порушеного провадження** у справі про банкрутство (неплатоспроможність) платника податків;

► **Відсутність** прийнятого щодо платника податків та/або його засновників (учасників), кінцевих бенефіціарних власників рішення про застосування спеціальних економічних та інших **обмежувальних заходів** (санкцій) у порядку, встановленому Законом України "Про санкції";

► **Відсутність** у платника податків та/або його засновників (учасників), кінцевих бенефіціарних власників **громадянства держави, що здійснює збройну агресію проти України** (крім громадян такої держави, яким надано статус учасника бойових дій після 14 квітня 2014 року);

► **Відсутність** серед засновників (учасників), кінцевих бенефіціарних власників платника податків осіб, **місцем проживання** (місцезнаходженням) **яких є держава, що здійснює збройну агресію проти України**;

► **Відсутність змін щодо основного виду економічної діяльності**, внесених щодо платника податків до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань протягом останніх 12 місяців.

Платник податків, який відповідає всім зазначеним вище критеріям, підлягає включенню до Переліку платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства (далі - **Перелік**). Державна податкова служба України має оприлюднювати Перелік на своєму офіційному веб-сайті.

Для платників податків, включених до Переліку, встановлено такі особливості податкового адміністрування:

- мораторій на проведення податкових перевірок, за винятком встановлених випадків;
- скорочення строків податкових перевірок для цілей бюджетного відшкодування ПДВ (5 робочих днів для камеральної перевірки та 10 робочих днів для документальної перевірки);
- скорочення строку для надання індивідуальних податкових консультацій до 15 днів;
- закріплення за платником податків посадової особи податкових органів (комплаєнс-менеджера);
- отримання платником податків на свій запит у п'ятиденний строк відомостей про наявну у податкового органу податкову інформацію, яка може свідчити про податкові ризики у діяльності такого платника податків, а також консультацій щодо усунення таких ризиків.

Передбачено, що Перелік має бути оприлюднений не пізніше останнього робочого дня березня, травня, серпня та листопада. Податкові органи мають повідомити платника податків про включення до Переліку шляхом надсилання через електронний кабінет такого платника податків інформаційного повідомлення.

Державна податкова служба України вперше оприлюднила Перелік 19 грудня 2024 року. До нього увійшло 8 255 платників податків.

Про компанію EY

Дотримуючись своєї місії – удосконалюючи бізнес, змінювати світ на краще, – компанія EY сприяє створенню довгострокового корисного ефекту для клієнтів, співробітників і суспільства в цілому, а також допомагає зміцнювати довіру до ринків капіталу.

Багатопрофільні команди компанії EY представлені у більше ніж 150 країнах світу. Використовуючи дані й технології, ми забезпечуємо довіру до інформації, підтверджуючи її достовірність, а також допомагаємо клієнтам розширювати, трансформувати й успішно вести свою діяльність.

Фахівці компанії EY в галузі аудиту, консалтингу, права, стратегії, оподаткування і угод ставлять правильні запитання, які дозволяють знаходити нові відповіді на виклики сьогодення.

Дізнайтеся більше на сайті: ey.com

Назва EY відноситься до глобальної організації та може відноситися до однієї чи декількох компаній, що входять до складу Ernst & Young Global Limited, кожна з яких є окремою юридичною особою.

Ernst & Young Global Limited – юридична особа, створена відповідно до законодавства Великобританії, – є компанією, що обмежена відповідальністю її учасників, і не надає послуг клієнтам. Інформацію про те, як EY збирає та використовує персональні дані, та опис прав людини, передбачених законодавством про захист даних, можна отримати на веб-сайті ey.com/privacy.

Контакти

Володимир Котенко

Керівник податково-юридичної практики EY в Україні

vladimir.kotenko@ua.ey.com

Борис Лобовик

Керівник юридичної практики EY в Україні

borys.lobovyk@ua.ey.com

Олена Древаль

Директор, координатор IT Tax & Law Digest

olena.dreval@ua.ey.com

A person is shown in profile, wearing a VR headset, sitting in a futuristic, neon-lit environment. The background is filled with vibrant, colorful lights and abstract shapes, creating a sense of immersion and digital reality. A large, stylized 'EY' logo is visible in the bottom right corner.

**Will you
shape the
future**

**or be
shaped
by it?**

■ ■ ■
The better the question. The better the answer.
The better the world works.

© 2025 ТОВ «Ернст енд Янг»
Усі права захищені.

Інформація, що міститься в цій публікації, призначена лише для загального ознайомлення, у зв'язку з чим вона не може використовуватись як офіційна порада без індивідуального аналізу кожного окремого випадку. Компанія EY не несе відповідальності за шкоду, заподіяну будь-яким особам у результаті дій або відмови від дій на підставі відомостей, що містяться в даній публікації. Із будь-яких конкретних питань слід звертатися до фахівця відповідного напрямку послуг.

ey.com/uk_ua

EY

**Shape the future
with confidence**